

ΑΝΟΔΟΣ

STUDIES OF THE ANCIENT WORLD

15/2015

Trnavská univerzita v Trnave, Filozofická fakulta
Universitas Tyrnaviensis, Facultas Philosophica

ANODOS

Studies of the Ancient World

15/2015

Trnava 2021

ANODOS

Studies of the Ancient World

15/2015

Recenzovaný zborník z vedeckej konferencie / Peer reviewed scientific conference proceeding

Hlavný redaktor / Editor-in-chief

prof. PhDr. Klára Kuzmová, CSc., Trnavská univerzita v Trnave (SK)

Výkonné redaktorky / Executive editors

Mgr. Miroslava Daňová, PhD., Trnavská univerzita v Trnave (SK)

doc. Lucia Nováková, PhD., Trnavská univerzita v Trnave (SK)

Redakčná rada / Editorial board

Prof. Dr. Asuman Baldiran, Selçuk Üniversitesi, Konya (TR)

PhDr. Juraj Bartík, PhD., SNM-Archeologické múzeum, Bratislava (SK)

Dr. habil. Dávid Bartus, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest (HU)

prof. PhDr. Jozef Batora, DrSc., Archeologický ústav SAV, Nitra (SK)

doc. PhDr. Gertrúda Březinová, CSc., Archeologický ústav SAV, Nitra (SK)

Prof. Dr. Piotr Dyczek, Uniwersytet Warszawski (PL)

Dr. Elisabetta Gaggi, Università degli Studi di Milano (I)

doc. Michal Habaj, PhD., Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave (SK)

Dr. Pavol Hnila, Berlin (D)

doc. Dr. phil. Erik Hrnčiarik, Trnavská univerzita v Trnave (SK)

Prof. Dr. Werner Jobst, Österreichische Akademie der Wissenschaften, Wien (A)

Univ.-Doz. Dr. phil. Ulrike Muss, Universität Wien (A)

Dr. h. c. prof. PhDr. Mária Novotná, DrSc., em. prof., Trnavská univerzita v Trnave (SK)

Prof. Dr. Elif Özer, Pamukkale Üniversitesi, Denizli (TR)

PhDr. Ján Rajtár, CSc., Archeologický ústav SAV, Nitra (SK)

Prof. Dr. Mustafa Şahin, Uludağ Üniversitesi, Bursa (TR)

doc. PhDr. Vladimír Varsik, CSc., Trnavská univerzita v Trnave (SK)

Dr. phil. Veronika Verešová, Ústav orientalistiky SAV, Bratislava (SK)

Počítačová sadzba / Layout Beáta Jančíková

Tlač / Printed by DMC, s. r. o., J. Murgaša 100, 940 64 Nové Zámky
z tlačových podkladov Filozofickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave

Publikované s finančnou podporou Filozofickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave, grantových agentúr Ministerstva školstva SR a Slovenskej akadémie vied (projekty VEGA č. 1/0358/18 a 1/0240/21) a Pro Archaeologia Classica.

Published with financial support from the Faculty of Philosophy and Arts of Trnava University in Trnava, the grant agencies of the Ministry of Education of the Slovak Republic and the Slovak Academy of Sciences (projects VEGA No. 1/0358/18 and 1/0240/21) and the Pro Archaeologia Classica.

© Trnavská univerzita v Trnave, Filozofická fakulta, 2021

ISSN 1338-5410

Proceeding of the International Conference

**COMMUNICATION THROUGH THE AGES:
PEOPLE, OBJECTS, IDEAS**

(From the Bronze Age to Late Antiquity)

PART I

Trnava, 22nd – 24th October 2021

Kontaktná adresa (príspevky, ďalšie informácie) / Contact address (contributions, further information)

✉ Katedra klasickej archeológie, Trnavská univerzita v Trnave, Hornopotočná 23, SK – 918 43 Trnava

☎ +421-33-593 93 71

✉ klasarch@truni.sk

📖 <http://ff.truni.sk/katedra-klasickej-archeologie>

📖 <http://ff.truni.sk/anodos>

Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť reprodukováaná alebo rozširovaná v žiadnej forme – elektronicky či mechanicky, vrátane fotokópií, nahrávania alebo iným použitím informačného systému vrátane webových stránok, bez predbežného písomného súhlasu vlastníka vydavateľských práv.

No part of this publication may be reproduced or transmitted in any form - electronic or mechanical, including photocopy, recording, or any information storage and retrieval system, including web pages, without the prior written permission from the copyright owner.

Obálka / Cover

Motív „Zázračného dažďa“ zo stĺpa Marka Aurélia v Ríme. V okienku: votívna stéla zobrazujúca Dioskúrov s „bohyňou“ (© Marmaris Museum, Turecko).

Motif of the „Miracle rain“ from the column of Marcus Aurelius in Rome. In the window: votive stele depicted Dioscuri with “goddess” (© Marmaris Museum, Turkey).

Grafické spracovanie obálky / Graphic elaboration cover Mgr. Pavol Šima-Juríček

Počítačové spracovanie obálky / Computer elaboration cover PhDr. Ivan Kuzma

Contents

PREFACE	7
PETYA ANDREEVA Spectacula and audience in Roman Philippopolis	9
ASUMAN BALDIRAN – ERDENER PEHLIVAN A building survey and restitution work: Iasos monumental grave example	19
ASUMAN BALDIRAN – ERDENER PEHLIVAN A Harbor City in Caria: Iasos	31
DÁVID BARTUS From Orestes to Zenodoros: the iconography of five Roman bronze figurines of Minerva from Brigetio	49
GERTRÚDA BŘEZINOVÁ – MAREK GERE Graphite, an attractive material of the La Tène period in the territory of Slovakia	61
ERTEKIN M. DOKSANALTI – DERVIŞ OZAN TOZLUCA – SONGÜL SÖZEL Two Roman period vaulted tombs of the Knidos Gıyrap Position	71
PIOTR DYCZEK An “unknown” Illyrian city	89
AYŞE F. EROL – DENİZ TAMER An ancient settlement on the northeastern shores of Turkey Cıngirt Kayası: Commercial connections between Sinope and Cıngirt Kayası in light of Sinopean amphorae	99
AHMAD HEIDARI – LUCIA NOVÁKOVÁ Birjand and its environment: communicating archaeological heritage	121
JAN JÍLEK – MARTIN LANTA – DAVID VÍCH Deposition of Roman period artefacts in the vicinity of roads and water sources in the northern part of the Boskovice Furrow – hypotheses and preliminary conclusions	135
PETRA MRVOVÁ Transfer of artistic traditions between Scythians and Achaemenid Empire	153
MAREK OLEĐZKI – LUBOMIRA TYSZLER The empire of Marbod – creation, extent, fall	169
KRISTÍNA RAŠLOVÁ Paths of bucchero wares between Northern Etruria and Etruria Padana	181
GIROLAMO SOFIA – LUCIA NOVÁKOVÁ Communicating the past: house and household in Homeric Greece	191
SONGÜL SÖZEL – KADRIYE MERVE SELEK – SIMGE YAĞMUR KILINÇ Evaluation of a commercial shop-workshop (Place 3/Room 3) on the Knidos Harbor Street	205
TAMÁS SZEBENYI Imports and imitations: stamped pottery in the Sarmatian Barbaricum	227

MEHMET TEKOC AK – CIHANGIR ALDEMIR	
Anemurium Ancient City in the light of new studies: 2016–2018 (Cilicia, Turkey)	237
DERVIŞ OZAN TOZLUCA – ESENGÜL YILDIZ ÖZTEKİN	
Votive stelae in the Marmaris Museum	253
THOMAS ZIMMERMANN	
Master and apprentice – some thoughts on Anatolian Chalcolithic and Early Bronze Age metalwork and the many dimensions of communicating skills and expertise	265

UNIVERSITAS TYRNAVIENSIS
FACULTAS PHILOSOPHICA

Trnava University in Trnava, Faculty of Philosophy and Arts, Department of Classical Archaeology
Hornopotočná 23, SK – 918 43 TRNAVA; Phone: +421-33-5939371
Fax: +421-33-5939370; E-mail: klasarch@truni.sk; Web: <http://klasarch.truni.sk>

**CLASSICAL ARCHAEOLOGY
– LIST OF PUBLICATIONS**

1. **ANODOS. Studies of the Ancient World 1/2001.** Proceedings of the International Symposium The Mediterranean and Central Europe in Contacts and Confrontations. From the Bronze Age to the Late Antiquity. Trnava 2001, A4, 231 pp. ISBN 80-89074-02-2.
2. **ANODOS. Studies of the Ancient World 2/2002.** In Honour of Mária Novotná. Trnava 2002, A4, 338 pp. ISBN 80-89074-40-5.
3. **ANODOS. Studies of the Ancient World 3/2003.** Proceedings of the International Symposium Ancient Jewellery and Costume in Course of Time. From the Bronze Age to the Late Antiquity. Trnava 2004, A4, 229 pp. ISBN 80-8082-006-6.
4. **ANODOS. Studies of the Ancient World 4–5/2004–2005.** Proceedings of the International Symposium Arms and Armour through the Ages. From the Bronze Age to the Late Antiquity. Trnava 2006, A4, 262 pp. ISBN 80-8082-109-7.
5. **ANODOS. Studies of the Ancient World 6–7/2006–2007.** Proceedings of the International Symposium Cult and Sanctuary through the Ages. From the Bronze Age to the Late Antiquity. Trnava 2008, A4, 520 pp. ISBN 978-80-8082-228-6.
6. **ANODOS. Studies of the Ancient World 8/2008.** In Honour of Werner Jobst. Trnava 2010, A4, 400 pp. ISBN 978-80-8082-384-9.
7. **ANODOS. Studies of the Ancient World 9/2009.** In Honour of Marie Dufková. Trnava 2010, A4, 143 pp. ISBN 978-80-8082-385-6.
8. **ANODOS. Studies of the Ancient World 10/2010.** Phenomena of Culture Borders and Border Cultures Across the Passage of Time. From the Bronze Age to Late Antiquity. Trnava, 2011, A4, 342 pp. ISBN 978-80-8082-500-3.
9. **ANODOS. Studies of the Ancient World 11/2011.** Arts and Crafts over the Passage of Time. From the Bronze Age to Late Antiquity. Trnava, 2014, A4, 332 pp. ISSN 1338-5410.
10. **ANODOS. Studies of the Ancient World 12/2012.** Centre and Periphery over the Passage of Time. From the Bronze Age to Late Antiquity. Trnava, 2014, A4, 278 pp. ISSN 1338-5410.
11. **ANODOS. Studies of the Ancient World 13/2013.** Ancient communities and their elites. From the Bronze Age to Late Antiquity (Central Europe – Mediterranean – Black Sea). Part I. Trnava 2019, A4, 264 pp. ISSN 1338-5410.
12. **ANODOS. Studies of the Ancient World 14/2014.** Ancient communities and their elites. From the Bronze Age to Late Antiquity (Central Europe – Mediterranean – Black Sea). Part II. Trnava 2019, A4, 264 pp. ISSN 1338-5410.
13. **ANODOS – Supplementum 1.** Zentren und Provinzen der Antiken Welt. Trnava 2001, A4, 111 pp. ISBN 80-89074-03-0.
14. **ANODOS – Supplementum 2.** Probleme und Perspektiven der Klassischen und provinzial-römischen Archäologie. Trnava 2002, A4, 79 pp. ISBN 80-89074-36-7.
15. **ANODOS – Supplementum 3.** Stadt und Landschaft in der Antike. Trnava 2003, A4, 196 pp. ISBN 80-89074-76-6.
16. **ANODOS – Supplementum 4.** Forschungen und Methoden vom Mittelmeerraum bis zum Mitteleuropa. Trnava 2007, A4, 124 pp. ISBN 978-80-8082-167-8.
17. **ANODOS – Supplementum 5.** Rüstung und Waffen in der Antike. Trnava 2011, A4, 124 pp. ISBN 978-80-8082-435-8.
18. **ANODOS – Supplementum 6.** Bammer, A. – Muss, U.: Bernstein für die Göttin. Die Funde der Jahre 1987–1994 aus dem Artemision von Ephesos. Trnava 2014, A4, 200 pp. ISSN 1338-5410.

19. **KELEMANTIA – BRIGETIO.** Tracing the Romans on the Danube. Guide 2003, 62 pp. ISBN 80-89074-61-8.
20. **KELEMANTIA – BRIGETIO.** Auf den Spuren der Römer an der Donau. Wegweiser 2003, 62 pp. ISBN 80-89074-62-6.
21. **BOHUSLAV NOVOTNÝ (1921–1996).** Biografia. Bibliografia. Spomienky. Trnava 2004, 95 pp. ISBN 80-8082-011-2.
22. **Klasická archeológia a exaktné vedy. Výskumné metódy a techniky I.** Trnava 2008. A4, 123 pp. ISBN 978-80-8082-229-3.
23. **Klasická archeológia a exaktné vedy. Výskumné metódy a techniky II.** Trnava 2010. A4, 199 pp. ISBN 978-80-8082-317-7.
24. **Rímsky kastel v Iži. Výskum 1978–2008.** Nitra 2010, A4, 157 pp. ISBN 978-80-89315-32-1.
25. **Varsik, V.: Slovensko na hraniciach Rímskej ríše. Kvádske sídlisko – vnútorná štruktúra a chronologický vývoj.** Trnava 2011, A4, 54 pp. ISBN 978-80-8082-469-3. Online: http://ff.truni.sk/sites/default/files/publikacie/varsik_skriptum.pdf
26. **Hrnčiarik, E.: Katalóg VI. Rímske zbierky: Rímske kostené výrobky v zbierkach Podunajského múzea v Komárne.** Komárno 2012, A5, 160 pp. ISBN 978-80-969785-6-4.
27. **Hrnčiarik, E.: Römisches Kulturgut in der Slowakei: Herstellung, Funktion und Export römischer Manufakturzeugnisse aus den Provinzen in der Slowakei. Teil 1, 2.** Universitätsforschungen zur prähistorischen Archäologie, Band 222. Bonn: Verlag Dr. Rudolf Habelt 2013, A4, 264 pp., 227 pp. ISBN 978-3-7749-3668-3.
28. **Turkey through the eyes of classical archaeologists. Studies of Classical Archaeology.** Trnava 2014, A5, 106 pp. ISBN 978-80-8082-798-4.
29. **Kolon, T.: Keramika typu Gnatia nad „West Slope“: úvod do štúdia helenistickej keramiky.** Kraków: Towarzystwo Slovaków w Polsce 2014, A5, 189 pp. ISBN 978-83-7490-716-3.
30. **Tittonová, V.: Vplyv orientálcov na ikonografiu rímskych funerálnych kamenných pamiatok z územia Maďarska.** Kraków: Towarzystwo Slovaków w Polsce 2014, A5, 201 pp. ISBN 978-83-7490-803-0.
31. **Hrnčiarik, E.: Rímske a germánske výrobky z kosti, parohoviny a slonoviny z auxiliárneho kastela v Iži v kontexte severopanónskej hraničnej zóny.** Trnava – Nitra 2015, A4, 151 pp. ISBN 978-80-8082-935-3. Online: <http://ff.truni.sk/knizne-publikacie/rimske-germanske-vyrobky-z-kosti-parohoviny-slonoviny-z-auxiliarneho-kastela-v-izi>
32. **Hrnčiarik, E.: Rímske umenie I.: rímsky portrét.** Trnava 2015, A4, 92 pp. ISBN 978-80-8082-841-7. Online: <http://ff.truni.sk/ucebne-texty/rimske-umenie-i-rimsky-portret>
33. **Nováková, L.: Tombs and burial customs in the Hellenic Karia.** Universitätsforschungen zur prähistorischen Archäologie, Band 282. Bonn: Verlag Dr. Rudolf Habelt 2016, A4, 184 pp. ISBN 978-3-7749-4008-6.
34. **Hrnčiarik, E.: Bone and Antler Artefacts from the Roman Fort at Iža.** Archaeologica Slovaca Monographiae, Fontes, Tomus XXIII. Trnava – Nitra – Komárom 2017, A4, 157 pp. ISBN 978-615-5588-09-9, ISBN 978-80-8196-011-6.
35. **Daňová, M. (ed.): Carnuntum : učebné texty (pre) študentov Katedry klasickej archeológie Trnavskej univerzity v Trnave.** Trnava 2018, 70 pp. ISBN 978-80-568-0168-0. Online: <http://ff.truni.sk/ucebne-texty/carnuntum-ucebne-texty-pre-studentov-katedry-klasickej-archeologie-trnavskej-univerzity>
36. **Nováková, L.: Greeks who dwelt beyond the sea: people, places, monuments.** Universitätsforschungen zur prähistorischen Archäologie, Band 333. Bonn: Verlag Dr. Rudolf Habelt 2019, A4, 380 pp. ISBN 978-3-7749-4216-5.
37. **Daňová, M. – Kolon, T. (eds.): Thermae & balnea: vybrané kapitoly z rímskych kúpeľov.** Architectura Archaeologica Antica, Vol. I. Trnava 2019, 110 pp. ISBN 978-80-568-0302-8. Online: <http://ff.truni.sk/zborniky-casopisy/thermae-balnea>
38. **Daňová, M. – Kolon, T. – Hrabkovský, M. (eds.): Príbytky bohov: vybrané kapitoly z architektúry (chrámy, svätyne a héroá).** Architectura Archaeologica Antica, Vol. II. Trnava 2020, 107 pp. ISBN 978-80-568-0269-4. ISSN 2729-8159. Online: <http://ff.truni.sk/zborniky-casopisy/pribytky-bohov>
39. **Kuzmová, K. – Novotná, M. (eds.): Úvod do štúdia klasickej archeológie I.** Trnava 2020, 100 pp. ISBN 978-80-568-0332-5. Online: <http://ff.truni.sk/ucebne-texty/uvod-do-studia-klasickej-archeologie-i>
40. **Kuzmová, K. – Novotná, M. (eds.): Úvod do štúdia klasickej archeológie II.** Trnava 2020, 112 pp. ISBN 978-80-568-0333-2. Online: <http://ff.truni.sk/ucebne-texty/uvod-do-studia-klasickej-archeologie-ii>
41. **Kuzmová, K. – Novotná, M. (eds.): Úvod do štúdia klasickej archeológie III.** Trnava 2020, 128 pp. ISBN 978-80-568-0344-8. Online: <http://ff.truni.sk/ucebne-texty/uvod-do-studia-klasickej-archeologie-iii>
42. **Kuzmová, K. – Novotná, M. (eds.): Úvod do štúdia klasickej archeológie IV.** Trnava 2020, 165 pp. ISBN 978-80-568-0201-4. Online: <http://ff.truni.sk/ucebne-texty/uvod-do-studia-klasickej-archeologie-iv>

